

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrund og formål.

Gennem årene har der ved adskillige lejligheder været debat om Politiets Efterretningstjeneste (PET). Debatten har ofte vedrørt det spændingsfelt, der kan være mellem på den ene side en efterretningstjenestes virksomhed og på den anden side politisk motiverede aktiviteter i samfundet.

I den senere tid har debatten om PET været meget omfattende. På samme måde er det også i en række andre europæiske lande et aktuelt tema at drøfte, hvorledes efterretningstjenesters rolle bør være i et nutidigt demokratisk samfund. De forskellige drøftelser herom må antages til dels at afspejle, at der med murens fald og afslutningen på den kolde krig er sket nogle afgørende ændringer i den udenrigs- og sikkerhedspolitiske situation i Europa og dermed også i de grundlæggende vilkår for efterretningstjenesternes virksomhed.

Et væsentligt omdrejningspunkt for den seneste tids danske debat har været en regeringserklæring af 30. september 1968 med følgende indhold:

»Regeringen har i dag besluttet, at registrering af danske statsborgere ikke længere må finde sted alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed.

At sådanne registreringer hidtil har fundet sted har ofte givet anledning til debat både under den nuværende og tidligere regering. Det beror naturligvis på et skøn, om registreringer af denne art er nødvendige. De sikkerhedsmæssige hensyn står her over for hensynet til, at den enkelte borger frit kan udfolde sig.

Principielt må det erkendes, at en virksomhed, der holder sig inden for de grænser, der er afstukket ved lovgivningen, ikke bør give anledning til registrering hos politiet. Efter at have afvejet disse modstående hensyn har regeringen fundet det forsvarligt efter omstændighederne at opgive registrering alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed.

Såfremt der fra tidligere måtte være registrerede oplysninger af denne art, vil de blive tilintetgjort.«

I den aktuelle debat har ikke mindst denne erklæring dannet udgangspunkt for bl.a. drøftelser om,

hvorledes det til stadighed sikres, at borgernes ret til at udøve lovlige politiske aktiviteter ikke bliver krænk- et - eller kan blive oplevet som krænk- et - i forbindelse med varetagelsen af PET's opgaver.

Et andet aspekt i debatten har været spørgsmålet om PET's hidtidige overholdelse af gældende regler og retningslinier. Også i denne sammenhæng har et dominerende element været PET's rolle i relation til politisk motiverede aktiviteter.

Efter at en række spørgsmål af den omhandlede karakter var blevet rejst, bad Justitsministeriet i marts 1998 PET om at redegøre bl.a. for tjenestens efterforskning og informationsindsamling i forhold til den yderste politiske højre- og venstrefløj og i forbindelse med faglige konflikter. PET's redegørelse herom blev offentliggjort i april 1998.

Endvidere besluttede regeringen i april 1998 at nedsætte et udvalg, der skal overveje en række spørgsmål om det fremtidige regelsæt for PET og til dels også Forsvarets Efterretningstjeneste (FE). Af kommissoriet for dette udvalg (Udvalget vedrørende Politiets og Forsvarets Efterretningstjenester) fremgår således, at man skal gennemgå regelgrundlaget for PET og i lyset heraf overveje behovet for og udformningen af en mere samlet regulering af tjenestens virksomhed. Udvalget skal også overveje spørgsmål om den enkelte borgers ret til at få indsigt i registrerede oplysninger om sig selv, herunder indsigt i oplysninger fra en tidligere, afsluttet (historisk) periode.

Når regeringen herudover nu foreslår, at der iværksættes en bagudrettet undersøgelse af dele af PET's virksomhed, skyldes det, at der i løbet af sommeren 1998 er fremkommet oplysninger, der skaber tvivl om, hvorvidt PET i enhver henseende har overholdt gældende regler og retningslinier for tjenestens virksomhed.

For det første drejer det sig om to dokumenter, der viser, at PET i december 1968 - altså få måneder efter udstedelsen af den omhandlede regeringserklæring - besluttede (fortsat) at registrere medlemmer af bl.a. DKP's central-komité og Københavnsledelse samt VS's hovedbestyrelse og Københavnsledelse, selv om